

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2020

73/02.06.01/2021

PERLTK 20.04.2021 § 39

Talouspäälikkö Susanna Piri

Liitteenä on toimintakertomus, jossa on vastuualueittain käyttösuunnitelman toteutuminen, vastuualueittain, tehtäväalueittain ja kustannuspaikoittain talousarvion toteutuminen sekä investointien toteutuminen.

Talousarvio toteutui perusturvaosaston käyttötalouden osalta vuonna 2020 seuraavasti:

	TA	TA+MTA	Toteutunut 2020	Ta-Tot. 2020	TA-%	Toteutunut 2019
Tuotot	9 496 602	8 995 602	9 598 178	-602 576	106,7	9 263 718
Kulut	-95 887 440	-101 468 337	-103 061 525	1 593 188	101,6	-99 218 121
Netto	-86 390 838	-92 472 735	-93 463 347	990 612	101,1	-89 954 403

Perusturvaosasto on kokonaisuudessaan nettobudjetoitu, ja nettobudjetti toteutui muutostalousarvioon nähden 1,1 % tarkkuudella. Muutostalousarviossa perusturvan nettomenoja lisättiin n. 6,08 M€.

Vuotta 2020 leimaa ennen muuta Covid 19 -pandemiasta johtuneet monet toimintamuutokset. Maaliskuussa 2020 Suomessa otettiin käyttöön valmiuslait. Suojavarusteiden hankinta ja monet rajoitustoimet esimerkiksi ikäihmisten palveluissa sekä varautuminen Covid 19 potilaiden hoitoon leimasivat toimintaa alkuvuoden ajan.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa ei tehty tilaussopimusta vuodelle 2020 vaan sairaanhoitopiiri siirtyi suoriteperusteiseen laskutukseen. **Hallinnon ja erikoissairaanhoidon** vastuualueella PSHP:stä hankittu erikoissairaanhoito ylitti alkuperäisen varauksen peräti 3 091 634 €. Loppulaskussa saatiin kuitenkin kalliinhoidontasausta, joten erikoissairaanhoitoon kului kaikkineen 34 736 627 €.

Sosiaalityön palvelujen vastuualueella nettototeuma oli lisätalousarviot huomioiden 97,8 %. Vastuualueella kuitenkin edelleen ostopalvelujen kasvu jatkui ja menot olivat n. 0,5 M€ suuremmat kuin v. 2019. Kustannusten kasvu kohdentuu sekä lastensuojeluun että kehitysvammahuoltoon. Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan nousuun 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen varauduttiin vahvistamalla sosiaalityön resursseja ja muokkaamalla työryhmän sisäistä työnjakoa. Vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun keskus aloitti toimintansa 1.1.2020 ja työkäytännöt keskuksen kanssa tehtävässä

yhteistyössä ovat vakiintuneet vuoden aikana.

Muutostalousarvion jälkeen **terveyskeskuspalveluiden** toimintakate oli 99,2 %. Tulopuolella koronasta seurasi asiakasmaksujen vähentyminen, tuloja kuitenkin kompensoi kotikuntakorvausten myyntituotto. Toimintakuluissa palveluiden ostoissa tapahtui merkittäviä ylityksiä erityisesti koronanäytteiden laboratoriokuluissa. Myös henkilöstökuluissa ja tarvikeostoissa korona aiheutti lisämenoja. Avosairaanhoidon toiminnassa jouduttiin tekemään nopeita muutoksia koronapandemian vuoksi ja henkilökunta joutui venymään, jotta toiminta saatiin sujuvaksi. Kouluterveydenhuollossa uusina työntekijöinä aloittivat kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa ja toiminnan sisältöä tarkennettiin loppuvuoden aikana yhdessä uuden osastonhoitajan sekä lastenlääkäreiden kanssa. Suun terveydenhuollossa koronapandemia aiheutti myös selkeän käyntimäärien laskun ja siten asiakasmaksutulojen pienenemisen.

Ehkäisevissä ja korjaavissa hyvinvointipalveluissa talousarvion ylitys oli 187 655 €. Palvelujen ostojen 117 240 euron ylittyminen selittyy mielenterveyspalveluiden erilaisen kotiin tehtävän toiminnan ja intervalli- ja päivätoiminnan kustannusten nousulla sekä muista kunnista ostetun hoidon ja asumispalveluiden kustannusten lievällä nousulla. Alkuvuonna korona vähensi päivätoimintapalveluiden käyttöä, mutta loppuvuonna käyntimäärät lisääntyivät eri palveluissa, vaikka potilasmäärät eivät juuri nousseet. Asumispalveluiden käyttäjämäärät on saatu pidettyä liki aiemman vuoden tasolla lisäämällä päivätoimintoja. Nuorten intensiivisempää hoitoa varten perustettiin elokuussa 2020 päiväaikaista tukea tarjoava yksikkö. Vanhempien ja nuorten verkkoauttamista lisättiin Zoturi ry:n tarjoamalla verkkoneuvonta-applikaatiolla. Perhepalveluissa tutkimuksiin ja hoitoon pääsyyn jonot ovat lyhentyneet mm. puhe- ja toimintaterapiaan, perheneuvolaan ja neuvolapsykologin vastaanotolle, mutta lapset jonottavat edelleen lasten puhe- ja toimintaterapiatutkimuksiin yli puolen vuoden ajan. Mielenterveyskeskukseen on tullut aiempaa enemmän lähetteitä ADHD-tutkimuksiin. Terveyskioski on vastannut tehostetun elämäntapaneuvonnan, unikoulutuksen ja chat-toiminnan toteuttamisesta terveyskioskilla työttömien terveystarkastusten ja normaalin terveyskioskitoiminnan lisäksi.

Hoito- ja kuntoutumispalvelujen vastuualueella toimintatuottojen toteuma oli muutostalousarvioiden jälkeen 100,9 % ja toimintakulujen toteuma oli 100,1 %. Tilikauden tulos oli 99,9 %. Maksutuottoja kertyi ennakoitua enemmän pääosin asumispalveluista ja kotihoidosta. Toimintakulujen ylitys johtui pääosin palvelujen ostoista ja hoitotarvikkeista sekä puhdistusaineista ja tarvikkeista. Koronaepidemiasta ja henkilöstön saatavuusongelmista huolimatta kaikissa tilanteissa vastuualueella vastattiin siitä, että riittävä

henkilöstö oli turvaamassa asiakkaiden tarpeenmukaisen monialaisen palvelutarpeen arvioinnin, tutkimuksen, hoivan ja hoidon. Geriatrian poliklinikan jatkokehittämisen kohteina olleet kotikuntoutus ja lääkäripalvelujen vahvistaminen toteutuivat vain osittain koronatilanteesta johtuen. Kotihoidossa hoitajapula paheni edelleen koronapandemian alkaessa ja asiakkaiden hoidon turvaamiseksi jouduttiin käyttämään aikaisempaa enemmän vuokratyövoimaa. Asumispalveluissa on ollut käytössä lisäpaikkoja sekä omissa yksiköissä että ostopalveluissa/palvelusetelillä. Luonnollista paikkojen vapautumista ei ollut vuonna 2020 yhtä paljon kuin edellisinä vuosina.

Perusturvaosaston **investointeina** toteutettiin terveystieteiden hälytysjärjestelmiä ja hoitajakutsujärjestelmiä sekä kumukkeen potilashälytysjärjestelmät. Lisäksi hankittiin röntgeniin uusi suun terveydenhuollon tarvitsema ortopantom- ja kefalostaatti sekä suun terveydenhuoltoon uusi hoitokoneyksikkö. Lisäksi nuorten avekkia (Navi) kalustettiin. Investoinnin toteutumisprosentti oli 95,2 %.

Koronapandemian kulut perusturvaosaston osalta olivat vuonna 2020 yhteensä 1.690.204 €. Tästä henkilöstökuluja oli 269.776 €, palvelujen ostoa 1.187.603 €, aineita, tarvikkeita ja tavaroita 220.598 €, avustuksia 2.631 € ja muita kuluja 9.596 €.

Koronapandemian vuoksi vammaispalveluissa kevään 2020 poikkeusolojen aikana kuljetuspalvelujen käyttö väheni merkittävästi. Samoin lyhytaikaishoitojaksojen kysyntä väheni ja päiväaikaisten palvelujen (mm. päivä- ja työtoiminta) sulkujaksot vähensivät ostopalvelujen tarvetta. Palvelujen käytön väheneminen johti myös edellistä vuotta pienempään asiakasmaksukertymään.

Terveystieteiden palveluissa toimintaa ajettiin ohjeiden mukaan voimakkaasti alas keväällä ja hoitajajonoissa tapahtui kasvua. Siirtymistä tapahtui etäyhteyksiin ja sähköisiin palveluihin. Koronanäytteenotto ja ensiavun jakaminen puhtaaseen ja koronapuoleen sitoi henkilökuntaa muusta toiminnasta ja lisäsi henkilöstökuluja. Näytteenoton laboratoriokustannukset olivat suurin menoerä ja muiden tarvikkeiden ja puhdistusaineiden käyttö lisääntyi.

Ehkäisevissä ja korjaavissa hyvinvointipalveluissa koronapandemia aiheutti alkuvuonna 2020 palveluiden käytön notkahduksen perhe- ja mielenterveyspalveluissa ja erilaiset ryhmähoidot peruttiin, lähi- ja verkostotapaamisia jouduttiin osin perumaan ja osin järjestämään etäyhteyksin. Etäyhteyksiin siirtyminen aiheutti tarvetta uudistaa tietokone- ja mobiilivälineistöä etäyhteistyötä mahdollistavaksi, minkä vuoksi erilaista lisävälineistöä jouduttiin hankkimaan. Koronapandemia aiheutti kesän osalta sulkujen peruuntumista. Tästä seurasi sijaistamisen ja ylimääräisen

henkilöstön palkkaamistarvetta niin kesällä kuin myös syksyllä 2020, jolloin palvelukysyntä kasvoi erityisesti mielenterveyskeskuksessa.

Hoito- ja kuntoutumispalveluissa koronapandemia poikkeusoloiheen vaikutti merkittävästi koko vastuualueen toimintaan. Ikääntyneiden kuntalaisten palveluissa STM:n/THL/PSHP:n ohjeet ja koronarajoitukset toivat lisääntyneitä tehtäviä ja toimintojen uudelleen järjestelyjä ja kustannuksia. Ohjeiden mukainen henkilöstön suojaus ja hygieniaohjeet ikäihmisten hoidossa heidän suojelemiseksi koronapandemialta lisäsivät työtä ja kustannuksia. Osa toiminnoista (erilaiset kuntouttavat ryhmätoiminnot lähitoripalvelut, päivätoiminta, kylvetyspalvelut) jouduttiin sulkemaan ja/tai ryhmäkokoja pienentämään. Asiakkaille järjestettiin korvaavia kotiin vietäviä palveluja tilalle. Hoitohenkilöstöä jouduttiin palkkaamaan lisää, koska yksiköstä toiseen liikkumista oli viranomais määräyksillä rajoitettu. Lääkärit tekivät puhelinpäivystystä asumispalveluyksiköissä viikonloppuisin maalis-huhtikuussa 2020. Kotihoidon tiimejä jouduttiin hajauttamaan eri toimipisteisiin ja henkilöstöpulan vuoksi käyttämään vuokratyövoimaa aikaisempaa enemmän. Henkilöstön koronaohjeiden vuoksi lisääntyneet sairaspotilaat lisäsivät sijaiskustannuksia ja vuokratyövoimakuluja. Tehostetun palveluasumisen paikkoja jouduttiin lisäämään, koska luonnollista paikkojen vapautumista ei ollut yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina.

Kuntaliiton julkaisemien sosiaali- ja terveydenhuollon nettotoimintamenojen mukaan Ylöjärven tarvevakioidut nettotoimintamenot olivat vuonna 2020 3278 €/asukas.

Liite nro 1/ perusturvalautakunnan toimintakertomus 2020

Lisätiedot talouspäällikkö Susanna Piri, p. 040 539 1130, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Terveys- ja sosiaalijohtaja ehdottaa:
Perusturvalautakunta keskustelee vuoden 2020 toteutuneesta toiminnasta ja merkiksee tiedokseen vuoden 2020 toimintakertomuksen.

Päätös Keskustelun jälkeen päätösehdotus hyväksyttiin.
